

Lahden kaupunki

Varhaiskasvatuspalvelut

Lausunto

14.03.2018

Asia: OKM/3/010/2018

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle varhaiskasvatuslaiksi

1 luku. Yleiset säännökset (1-3 §)

Yleiset säännökset ovat kirjattu selkeästi. Nykyisen lainsäädännön mukaan varhaiskasvatuksessa olevalle lapselle voidaan järjestää myös tarpeelliset kuljetukset. Vastaavaa säännöstä ei sisällytettäisi uuteen lakiin.

2 luku. Varhaiskasvatuksen järjestäminen (4-11 §)

Lainsäädännön keskiössä on lapsen etu, mikä on tärkeää. Näin kaikki varhaiskasvatuksen suunnittelu, järjestäminen ja päätöksenteko lähtevät lapsesta ja hänen edustaan. Turvallisen varhaiskasvatusympäristön korostaminen on tärkeää.

Lähipalveluperiaatteen sisällyttäminen lakiin on kannatettavaa.

Monialainen yhteistyövelvoite ja siihen liittyvät yhteistyörakenteet korostuvat sosiaali- ja terveydenhuollon siirtyessä maakuntiin.

3 luku. Oikeus varhaiskasvatukseen (12- 15 §)

Vuorohoidon järjestämisessä konkretisoidaan, että vuorohoitoa olisi järjestettävä ainoastaan lapselle, joka tarvitsee sitä lapsen vanhemman tai muun huoltajan työssäkäynnin tai opiskelun vuoksi. Kyseessä on jo nyt toteutuva vakiintunut käytäntö.

4 luku. Menettelysäännökset (16- 20 §)

Laissa säädettäisiin kunnan velvollisuudesta järjestää neuvontaa ja ohjausta varhaiskasvatuspalveluista. Varhaiskasvatukseen hakemisen palveluperiaatteet on kuvattu hyvin.

Lasten ja huoltajien osallisuus on kirjattu hyvin ja kattavasti.

Lakiin on tulossa lisäys siitä, että varhaiskasvatuksen tarve voisi johtua ennakoimattomasta muutosta toiseen kuntaan, joka lisäisi kunnan velvollisuutta varhaiskasvatuspaikan järjestämiseen.

5 luku. Varhaiskasvatuksen suunnittelu ja arviointi (21- 24 §)

Laki edellyttäisi yhteistyötä eri tehtävien hoitavien viranomaisten välillä ennakoiden mahdollisia palvelun järjestäjätahoja koskevia lainmuutoksia.

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laadinnan ja osallistumisen vastuuta on korostettu. Vastuuta on kuvattu kattavasti.

6 luku. Henkilöstö, kelpoisuusvaatimukset ja niiden siirtymäsäännökset (25- 33 § + 75 §:n 2 momentti ja 76 § + asetusluonnos 3 §)

Henkilöstöä koskevat määräykset ovat selkeitä ja luettavia. Henkilöstönäkökulmasta uudistus, jossa kootaan eri sosiaalihuollonlaeista ja asetuksista säädökset samaan lakiin, on selkeyttä ja sovellettavuutta lisäävä muuttuvassa toimintaympäristössä. Lapsen edun korostaminen on yhteiskunnallisesti erityisen tärkeä asia. Varhaiskasvatuksen onnistuessa vähennetään myöhemmän vaiheen sosiaalityön tarvetta. Laki tukee lisääntyvää vuorovaikutusta perheiden kanssa jo henkilöstön moniammatillisen rakenteen vahvistumisena. Muita tärkeitä näkökulmia ovat mm. henkilöstön saatavuus ja kustannukset.

Tehtävänimikkeet ja kelpoisuudet

Tehtävänimikkeistö ja niihin liittyvät kelpoisuudet ovat selkeitä. Kun ryhmässä on monipuolinen koulutustausta, sillä turvataan lapsen varhainen tuki ja lapsen pedagoginen kehittyminen. Varhaiskasvatuksen opettaja, varhaiskasvatuksen sosionomi, lastenhoitaja ja varhaiskasvatuksen erityisopettaja ovat riittävät ja monipuoliset nimikkeet ja niihin liittyvät koulutustasot takaavat laadukkaan kasvatuksen ja hoidon. Tärkeää on huolehtia, että tehtävänimikkeiden eriytymisestä huolimatta tiimityö lapsiryhmässä mahdollistuu tiiviinä.

Päiväkodin johtajalta edellytetään nykyistä korkeampaa koulutusta. Perhepäivähoitajan kelpoisuusvaatimuksen täsmentäminen on perusteltua.

Käytännössä kunnat ovat erikokoisia, toimintojen organisointi vaihtelee ja resurssitarpeet vaihtelevat. Lahden kaupungilla on vuonna 2017 muutettu varhaiskasvatuksen nimikkeistö uutta lakia vastaavalla tavalla koska katsottiin, että nimikkeistö on nykyaikainen ja tämän päivän toimintaa tukevia.

Myönteinen jatkuvuutta ylläpitävä asia on se, että lain tullessa voimaan opettajien, lastenhoitajien sekä johtajien kelpoisuudet nykyisiin tehtäviin säilyvät.

75 § 2 momentti lain voimaantulosta

Vuoden 2030 alusta voimaan tuleva säädös siitä, että kasvatus-, opetus- ja hoitotehtävissä toimivasta henkilöstöstä vähintään kahdella kolmasosalla tulee olla varhaiskasvatuksen opettajan tai sosionomin kelpoisuus, josta vähintään puolella varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuus ja että muilla tulee olla vähintään varhaiskasvatuksen lastenhoitajan kelpoisuus, on aikajaksona melko pitkä ja muuttaa tasapainoa selkeästi hoitotyöstä kasvatustyöhön. Painopisteen muuttuminen lisää kustannuksia ja voi vaikuttaa pätevän henkilöstön saatavuuteen. Pitkä

siirtymäaika helpottaa saatavuuteen ja kustannuspaineeseen, mutta toisaalta yhteiskunta muuttuu yhä nopeammin toiminnoiltaan. Myös vuorohoidon tarve saattaa lisääntyä. Moniammatillisen henkilöstön saatavuus varhaiskasvatustehtäviin saattaa vaikeutua, jos lastenhoitajan tehtäviä vähennetään.

7 luku. Henkilöstön mitoitus, rakenne ja täydennyskoulutus ja niiden siirtymäsäännökset (34- 39 § + 75 §:n 3 momentti + asetusluonnos 1-2 §)

Tarkempaa määrittelyä tukea tarvitsevien lasten määrän huomioimisessa lapsiryhmän koossa / henkilöstörakenteessa kaivataan.

Varhaiskasvatuksen henkilöstön täydennyskoulutusvelvoite sekä sen toteutumisen seuranta on tulossa lakiin. Tämä konkretisoi olemassa olevaa normistoa.

8 luku. Salassapito ja tietojen vaihto (40- 42 §)

Lakia sosiaalihuollon asiakkaan asemasta sekä siihen liittyvää salassapitovelvollisuutta ei enää sovellettaisi varhaiskasvatuksessa. Laissa kuvattaisiin erityissäännökset oikeudesta poiketa salassapitovelvoitteista, mikä on hyvä ja olennainen lisäys varhaiskasvatustalakiin.

9 luku. Yksityisen palvelujen tuottajan järjestämä varhaiskasvatus (43- 49 §)

Hyvä, että laissa täsmennetään edellytyksiä palveluntuottajille sekä ilmoitusmenettely.

10 luku. Hallinto ja valvonta (50- 59 §)

Hyvä, että eri lainsäädännöistä tulevat asiat kirjattu varhaiskasvatustalakesitykseen. Kokonaisuutena on selkeä ja ymmärrettävä.

11 luku. Rahoitus ja asiakasmaksut (60- 61 §) ja 12 luku. Oikeusturvakeinot ja muutoksenhaku (62- 64 §)

Muutostenhakusäännösten yhdistäminen ja selkeyttäminen on perusteltua.

13 luku. Varhaiskasvatuksen tietovaranto ja sen käyttöönoton aikataulusta (65- 74 § + 77 §)

Tietovaranto helpottaa ja yhdenmukaistaa tilastointia ja kuntien välinen vertailu helpottuu.

14 luku. Voimaantulo (75 §)

Vuoden 2030 alusta voimaan tuleva säädös siitä, että kasvatust-, opetus- ja hoitotehtävissä toimivasta henkilöstöstä vähintään kahdella kolmasosalla tulee olla varhaiskasvatuksen opettajan tai sosionomin kelpoisuus, josta vähintään puolella varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuus ja että muilla tulee olla vähintään varhaiskasvatuksen lastenhoitajan kelpoisuus, on aikajaksona melko pitkä ja muuttaa tasapainoa selkeästi hoitotyöstä kasvatustyöhön. Painopisteen muuttuminen lisää kustannuksia ja voi vaikuttaa pätevän henkilöstön saatavuuteen. Pitkä

siirtymäaika helpottaa saatavuuteen ja kustannuspaineeseen, mutta toisaalta yhteiskunta muuttuu yhä nopeammin toiminnoiltaan. Myös vuorohoidon tarve voi lisääntyä. Moniammatillisen henkilöstön saatavuus varhaiskasvatustehtäviin saattaa vaikeutua, jos lastenhoitajan tehtäviä vähennetään.

Lausunnon keskeinen sisältö

Henkilöstöä koskevat määräykset ovat selkeitä ja luettavia. Henkilöstönäkökulmasta uudistus, jossa kootaan eri sosiaalihuollon laeista ja asetuksista säädökset samaan lakiin, on selkeyttä ja sovellettavuutta lisäävä muuttuvassa toimintaympäristössä. Tehtävänimikkeistö ja niihin liittyvät kelpoisuudet ovat selkeitä ja toimivia lapsen ja perheen edun näkökulmasta. Kun ryhmässä on monipuolinen koulutustausta, sillä turvataan lapsen varhainen tuki ja lapsen pedagoginen kehittyminen.

Vuoden 2030 alusta voimaan tuleva säädös siitä, että kasvatus-, opetus- ja hoitotehtävissä toimivasta henkilöstöstä vähintään kahdella kolmasosalla tulee olla varhaiskasvatuksen opettajan tai sosionomin kelpoisuus, josta vähintään puolella varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuus ja että muilla tulee olla vähintään varhaiskasvatuksen lastenhoitajan kelpoisuus, on aikajaksona melko pitkä ja muuttaa tasapainoa selkeästi hoitotyöstä kasvatustyöhön. Painopisteen muuttuminen lisää kustannuksia ja voi vaikuttaa pätevän henkilöstön saatavuuteen.